

Súd: Okresný súd Vranov nad Topľou
Spisová značka: 13C/253/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8814203427
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 06. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Anna Monoková
ECLI: ECLI:SK:OSVT:2016:8814203427.4

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Vranov nad Topľou sudcom Mgr. Annou Monokovou v právnej veci žalobcu: CD Consulting s.r.o., Politických vězňů 1272/21, Nové Město, 110 00 Praha 1, Česká republika, IČO: 264 29 705, zastúpeného: Fridrich Paľko, s.r.o., Grösslingova 4, 811 09 Bratislava, IČO: 36 864 421, proti žalovanej: Y. Q., K.. XX.XX.XXXX, O. J. XXX/XX, XXX XX B., o zaplatenie 749,19 eur s prísl. t a k t o

rozhodol:

Žalobu z a m i e t a .

Žalovanej náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

odôvodnenie:

Žalobca sa žalobou (tlačivo A - návrh na uplatnenie pohľadávky, článok 4, ods. 1 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady /ES/ číslo 861/2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu) domáhal zaplatenia istiny 749,19 eur, zmenkového úroku 0,25 % denne zo sumy 749,19 eur od 04.06.2011 do zaplatenia. Okrem toho žiadal priznať 6 %-ný úrok zo zmenkovej sumy 749,19 eur od 21.07.2011 do zaplatenia, ako aj zmenkovú odmenu vo výške 1/3-tina percenta zmenkovej sumy teda 2,50 eur a náhradu trov konania. Žalobca uviedol, že ako indosatár je nadobúdateľom všetkých práv zo zmenky, ktorú vystavila žalovaná dňa 03.11.2010 na zmenkovú sumu 749,19 eur, pričom sa zaviazala aj k úhrade zmenkového úroku vo výške 0,25 % denne od 04.06.2011. V texte bol uvedený záväzok žalovanej, že zaplatí za túto zmenku pri predložení na rad zmenkovému veriteľovi. Indosovaná zmenka je podľa žalobcu vistazmenkou a je opatrená doložkou „na platenie predložiť v lehote štyroch rokov od vystavenia“.

Žalobca uviedol, že indosant predložil zmenku k zaplateniu, pričom vystaviteľ do podania žaloby zaplatil 0 eur, kde na zmenkovú sumu uhradil 0 eur a na úroky uhradil 0 eur. Keďže zmenková listina je opatrená doložkou „bez protestu“, indosant nenechal vyššie uvedené skutočnosti zistiť verejnou listinou.

V podaní doručenom tunajšiemu súdu dňa 22.12.2015 žalobca uviedol, že berie svoj návrh na začatie konania čiastočne späť a to v rozsahu zmenkového úroku vo výške 0,19% denne v časti uplatneného zmenkového úroku vo výške 0,25% denne, čím si uplatňuje v tomto konaní len zmenkový úrok vo výške 0,06% denne. Uznesením č.k. 13C/253/2014-41 zo dňa 01.04.2016 súd konanie o povinnosti žalovanej zaplatiť zmenkový úrok vo výške 0,19% denne zo sumy 749,19 eur od 04.06.2011 do zaplatenia zastavil.

Žalovaná požiadala o možnosť úhrady dlžnej sumy v splátkach.

Podľa názoru súdu v tomto prípade sú splnené podmienky pre použitie vyššie uvedeného Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady /ES/ 861/2007 z 11. 07. 2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu. V zmysle článku 2 citovaného nariadenia sa totiž toto uplatňuje

v občianskych a obchodných veciach pri cezhraničných sporoch bez ohľadu na povahu súdu alebo tribunálu, ktorých hodnota pohľadávky v čase doručenia tlačiva návrhu na uplatnenie pohľadávky príslušnému súdu alebo tribunálu nepresahuje 2.000,- eur bez akýchkoľvek úrokov, výdavkov a nákladov. Neuplatňuje sa najmä na daňové, colné ani správne veci, ani na zodpovednosť štátu za konanie alebo nečinnosť pri výkone štátnej moci.

V článku 3 odsek 1 cit. zák. ust. sa uvádza, že na účely tohto nariadenia je cezhraničným sporom taký spor, v ktorom má aspoň jedna zo strán bydlisko alebo obvyklý pobyt v členskom štáte inom, ako v členskom štáte súdu alebo tribunálu konajúceho vo veci.

Podľa článku 5 odsek 1 spomínaného Nariadenia európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu je písomné. Súd alebo tribunál nariadi ústne pojednávanie, ak to považuje za potrebné, alebo ak o to požiada niektorá zo strán. Súd alebo tribunál môže takúto žiadosť odmietnuť, ak sa domnieva, že vzhľadom na okolnosti prípadu ústne pojednávanie zjavne nie je potrebné pre spravodlivé vedenie konania. Dôvody odmietnutia sa uvedú písomne. Iba proti rozhodnutiu súdu alebo tribunálu o odmietnutí takejto žiadosti nemožno samostatne podať opravný prostriedok.

V zmysle článku 5 odsek 2 citovaného nariadenia, po doručení správne vyplneného tlačiva návrhu na uplatnenie pohľadávky súd alebo tribunál vyplní časť I. vzorového tlačiva C na odpoveď ako je uvedené v prílohe III. Kópia tlačiva na uplatnenie pohľadávky a v prípade potreby podporných dokumentov spolu s vyplneným tlačivom na odpoveď sa doručí odporcovi v súlade s článkom 13.

V danom prípade vychádzajúc z údajov uvedených v žalobcom predloženej zmenke (ktorú vystavila spoločnosť POHOTOVOSTĚ) súd považoval za potrebné nariadiť vo veci ústne pojednávanie a to aj bez toho, aby o to požiadala niektorá zo strán.

Právny zástupca žalobcu požiadal o ospravedlnenie neúčasti na pojednávaní z dôvodu kolízie termínov, pojednávanie odročil nežiadal. Zároveň uviedol, že žalobca hodnotí procesný postup súdu, ktorým vytyčil ústne pojednávanie ako nesprávny, čo odôvodňoval jednotlivými článkami Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 (ďalej len „Nariadenie“) a to čl. 4, čl. 5 bodu 1, ako aj bodu 8 a má za to, že nariadenie ústneho pojednávania sa nejaví ako nevyhnutné a racionálne. Vychádza zo skutočnosti, že nemá vedomosť o tom, že by žalovaná popierala uplatnenú pohľadávku. Avšak ak by v priebehu súdneho pojednávania akýmkoľvek spôsobom došlo k popretiu uplatnenej pohľadávky, žiada, aby súd pojednávanie odročil, vo veci neukončil dokazovanie a žalobcu oboznámil s navrhnutými dôkazmi a formulovanými námietkami.

V tejto súvislosti považuje súd za potrebné poukázať na podľa názoru súdu neakceptovateľné a zarážajúce zasahovanie do oprávnení súdu, keďže je to výlučne v kompetencii súdu posúdiť potrebu nariadenia pojednávania, ak navyše sám žalobca poukazuje na čl. 5 bod 1 príslušného nariadenia, v zmysle ktorého súd môže nariadiť pojednávanie aj vtedy, ak to považuje za potrebné. Navyše nariadenie pojednávania súd vykonal v súvislosti s posudzovaním vyplňovacieho práva na zmenu ako neprijateľnej zmluvnej podmienky v spotrebiteľskom vzťahu vzniknutým medzi pôvodným veriteľom žalovanej (obchodnou spoločnosťou POHOTOVOSTĚ s.r.o.), ako aj v súvislosti s posudzovaním, aký má charakter predmetný spotrebiteľský úver.

Súd vykonal dokazovanie oboznámením sa so žalobou a jej prílohami a to úplným výpisom z obchodného registra žalobcu, zmenkou, písomnými vyjadreniami a stanoviskami žalobcu, Zmluvou o úvere, Všeobecnými podmienkami poskytnutia úveru, prehľadom splátok a pokút, uznesením č.k. 13C/253/2014-41, výpoveďou žalovanej a zistil tento skutkový a právny stav:

Žalovaná vo svojej výpovedi uviedla, že je pravdou, že so spoločnosťou PohotovostĚ uzatvorila zmluvu o úvere, pričom si zobrala úver asi vo výške 300 eur. Nepamätá si to už presne a nevie ani kedy presne bola zmluva uzavretá, mohlo to byť niekedy v roku 2010. Pri uzatváraní zmluvy sa jej pracovníci Pohotovosti pýtali načo úver použije. Tento úver nakoniec použili na opravu strechy rodinného domu. V tom čase bola poberateľkou rodičovského príspevku. Po tom, čo jej úver bol poskytnutý tak asi rok a pol tento úver aj riadne splácala, no potom prestala poberať rodičovský príspevok a ďalej už nesplácala. Koľko presne uhradila nevie povedať, nakoľko doma už nemá ani zmluvu ani žiadne doklady o úhradách. Jedine čo má doma je uznesenie Okresného súdu Vranov nad Topľou sp.zn. 10Er/1795/2012, ktorým

bola zamietnutá žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie na základe rozhodcovského rozsudku. Podpis na zmenke je jej, avšak nie je si vedomá, že také niečo podpisovala, keď uzatvárala zmluvu so spoločnosťou Pohotovosť, podpísala sa všade tam, kde jej pracovníčka povedala. Nevie však čo je to zmenka. V ďalšom uviedla, že sumu, ktorú si uplatňuje žalobca nie je schopná uhradiť naraz, nakoľko v súčasnej dobe už nepoberá rodičovský príspevok a spolu s manželom, ktorý je taktiež nezamestnaný, zabezpečujú starostlivosť trom maloletým deťom, pričom ich príjem do rodiny predstavuje cca 200 eur mesačne. Z toho príjmu musia uhradiť za elektrinu 30 eur a zvyšok peňazí potrebujú na zabezpečenie ostatných životných potrieb, ako aj na zabezpečenie návštevy školy jedným z detí, ktoré navštevuje školu vo Vranove nad Topľou. Vzhľadom na uvedené by bola schopná splácať po 15 eur mesačne.

Žalovaná vystavila dňa 03.11.2010 v prospech spoločnosti POHOTOVOSŤ, s.r.o. zmenku, obsahom ktorej je jej záväzok zaplatiť za túto zmenku pri predložení na rad POHOTOVOSŤ, s.r.o., IČO: 35 807 598, Pribinova 25, 811 09 Bratislava, sumu 749,19 eur so zmenkovým úrokom 0,25 % denne od 04.06.2011. Predmetná zmenka bola žalovanou vystavená ako vistazmenka a bola opatrená doložkami „bez protestu“, „na platenie predložiť v lehote štyroch rokov od vystavenia“. Zmenka bola prevedená indosamentom (rubopisom) na žalobcu.

Zo zmluvy o úvere číslo XXXXXXXXXX, ktorá sa uvádza na zmenke predloženej žalobcom a ktorej kópiu na výzvu súdu predložila spoločnosť POHOTOVOSŤ, s.r.o., vyplýva, že dňa XX.XX.XXXX na jednej strane medzi dlžníkom - žalovanou a na druhej strane veriteľom - POHOTOVOSŤ, s.r.o. bola uzavretá táto zmluva o úvere, kde sa veriteľ zaviazal poskytnúť dlžníkovi úver v sume 350 eur a dlžník sa zaviazal zaplatiť veriteľovi túto sumu zvýšenú o príslušný poplatok vo výške 322 eur t. j. celkove čiastku 672 eur, ktorú sa zaviazal tento uhradiť v 12-tich mesačných splátkach splatných po 56 eur, začínajúc dňom 20.11.2010 na účet veriteľa špecifikovaný vo Všeobecných podmienkach poskytnutia úveru. Zmluva je datovaná dňom 03.11.2010 a opatrená podpismi mandatára, ako aj podpisom žalovanej ako dlžníčky. Peniaze mala prevziať toho istého dňa.

Z vyššie uvedeného teda jednoznačne vyplýva, že zmenka, ktorú žalobca pripojil k žalobe, bola vystavená ako zabezpečovací prostriedok z poskytnutého úveru, ktorý má povahu spotrebiteľského úveru. Pôvodne bola zmenka vystavená spoločnosťou POHOTOVOSŤ, s.r.o., ktorá ju následne indosovala na žalobcu ako zahraničnú právnickú osobu. Základný právny vzťah medzi pôvodným majiteľom zmenky a žalovanou má teda spotrebiteľskú povahu.

Na posúdenie spotrebiteľských zmlúv súd v zmysle článku 19 Nariadenia číslo 861/2007/ES aplikoval slovenské procesné rozhodné právo. Z uvedeného potom vyplýva, že slovenské subjekty pôvodne ani nepredpokladali iný ako právny poriadok Slovenskej republiky. Podľa bodu 13 Nariadenia číslo 861/2007/ES pojmy „zjavne neopodstatnené“ v kontexte zamietnutia pohľadávky a neprípustné „v kontexte zamietnutia návrhu“ by sa mali určiť v súlade s vnútroštátnym právom, súd v danom prípade postupoval podľa Občianskeho súdneho poriadku, Občianskeho zákonníka, zákona číslo 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, Smernicou 2008/48/EHS o zmluvách o spotrebiteľskom úvere, Smernicou 2005/29/ES o nekalých obchodných praktikách podnikateľov voči spotrebiteľom na vnútornom trhu. Ako rozhodné právo aplikoval súd právo Slovenskej republiky už aj vzhľadom na to, že pôvodným majiteľom zmenky bola spoločnosť POHOTOVOSŤ, s.r.o. Bratislava ako slovenská právnická osoba a prípadná voľba iného právneho poriadku súdu tvrdená ani preukázaná nebola.

Podľa článku I. § 75 zákona číslo 191/1950 Zbierky zákon zmenkový a šekový v znení neskorších predpisov vlastná zmenka obsahuje:

1. označenie, že ide o zmenku, pojaté do vlastného textu listiny a vyjadrené v jazyku, v ktorom bola listina písaná;
2. bezpodmienečný sľub zaplatiť určitú peňažnú sumu;
3. údaj zročnosti;
4. údaj miesta, kde sa má platiť;
5. meno toho komu, alebo na rad koho sa má platiť;
6. dátum a miesto vystavenia zmenky;
7. podpis vystaviteľa.

V zmysle článku I. § 11 ods. 1 zákona číslo 191/1950 Zbierky zákon zmenkový a šekový v znení neskorších predpisov každú zmenku, i keď nebola vystavená na rad, možno previesť indosamentom (rubopisom) s tým, že podľa článku I. § 17 ods. 1 zákona číslo 191/1950 Zbierky zákon zmenkový a šekový v znení neskorších predpisov kto je žalovaný zo zmenky, nemôže robiť majiteľovi námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom, okrem ak majiteľ pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka.

Podľa § 52 ods. 1 až 4 Občianskeho zákonníka v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy, spotrebiteľkou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom. Ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania, alebo dohody, ktorých obsahom, alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia sú neplatné. Dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Spotrebiteľ je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

V zmysle § 53 ods. 1 až 3 Občianskeho zákonníka spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len „neprijateľná podmienka“). To neplatí, ak ide o zmluvné podmienky, ktoré sa týkajú hlavného predmetu plnenia a primeranosti ceny, ak tieto zmluvné podmienky sú vyjadrené určito, jasne a zrozumiteľne, alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané. Za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah. Ak dodávateľ nepreukáže opak, zmluvné ustanovenia dohodnuté medzi dodávateľom a spotrebiteľom sa nepovažujú za individuálne dojednané.

Podľa § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

V zmysle ustanovenia § 54 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchýliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon priznáva, alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie. V pochybnostiach o obsahu spotrebiteľských zmlúv platí výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší.

Podľa § 39 Občianskeho zákonníka neplatný je právny úkon, ktorý svojim obsahom alebo účelom odporuje zákonu, alebo ho obchádza, alebo sa prieči dobrým mravom.

Na základe vyššie uvedeného mal súd za preukázané, že dňa 03.11.2010 uzavrela žalovaná ako dlžník so spoločnosťou POHOTOVOSTĚ, s.r.o. ako veriteľom zmluvu o úvere v písomnej forme, predmetom ktorej bolo poskytnutie úveru vo výške 350 eur. V ten istý deň bola vystavená a podpísaná zmenka. Žalobou si teda žalobca na súde uplatnil právo na zaplatenie sumy 749,19 eur.

Výsledkami vykonaného dokazovania mal súd za preukázané, že žalobcom predložená zmenka zabezpečovala hlavný záväzkový vzťah, ktorým bola zmluva o úvere uzavretá medzi žalovanou ako dlžníkom a spoločnosťou POHOTOVOSTĚ, s.r.o. Bratislava ako veriteľom. Zmluvu o úvere uzatvárala žalovaná ako občan - fyzická osoba. Zmluva bola uzatváraná na formulári veriteľa, mala predtlačený text a do zmluvy sa dopisovali len údaje, ktoré vzhľadom na charakter nemohli byť vopred dané a to osobné údaje dlžníka, výška poskytnutého úveru, výška poplatku a spôsob splatnosti. Do zmluvy sa dopisovala len suma úveru, suma poplatku a výška splátok, ako aj počínajúci deň splatnosti, pričom v predtlačenej forme formulára bol obsiahnutý aj text, že dlžník sa zaväzuje zaplatiť veriteľovi sumu úveru zvýšenú o príslušný poplatok. Neoddeliteľnou časťou zmluvy o úvere boli všeobecné podmienky poskytnutia úveru, dohody o vyplnení zmenky a mediáčnej dohody. Taktiež sa strany dohodli na tom, že v zmysle § 262 ods. 1 Obchodného zákonníka sa ich právne vzťahy budú spravovať Obchodným zákonníkom.

S poukazom na § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka v znení účinnom ku dňu uzavretia zmluvy o úvere každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom, je spotrebiteľskou zmluvou, ak dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy

koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti (§ 52 ods. 3 Občianskeho zákonníka) a spotrebiteľ je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti (§ 52 ods. 4 Občianskeho zákonníka). Súčasne sa vyžadovalo, aby spotrebiteľské zmluvy neobsahovali ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, teda neprijateľné podmienky (§ 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka) s tým, že zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchyliť od Občianskeho zákonníka v neprospech spotrebiteľa a spotrebiteľ sa najmä nemôže vzdať svojich práv, ktoré mu Občiansky zákonník priznáva, alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné povinnosti (§ 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka). V pochybnostiach o obsahu spotrebiteľských zmlúv platí výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší (§ 54 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

V danom prípade žalovaná ako fyzická osoba spĺňala definíciu spotrebiteľa a spoločnosť POHOTOVOŠŤ, s.r.o. Bratislava na strane veriteľa konala v rámci predmetu svojej podnikateľskej činnosti pri uzatváraní zmluvy o úvere, keďže aj v predmete podnikania zapísaného v Obchodnom registri mala činnosť poskytovanie úverov z vlastných zdrojov. Podľa záveru súdu tak bolo preukázané, že veriteľ, teda spoločnosť POHOTOVOŠŤ, s.r.o. Bratislava spĺňala definíciu dodávateľa. V konaní bolo ďalej preukázané, že zmluva medzi veriteľom a žalovanou bola uzatvorená na formulári veriteľa vrátane všeobecných zmluvných podmienok, do tejto zmluvy bolo možné doplniť resp. zmeniť len osobné údaje odporcu ako dlžníka a výšku úveru. Súd mal tak za preukázané, že veriteľ tieto zmluvy uzatváral s viacerými osobami, bolo obvyklé, že ktorákoľvek druhá strana ako spotrebiteľ obsah tejto zmluvy podstatným spôsobom ovplyvniť nemohla.

Takto súd dospel k záveru, že zmluva o úvere zo dňa 03.11.2010 uzavretá medzi veriteľom a žalovanou bola spotrebiteľskou zmluvou.

Z uvedených dôvodov súd považoval právny vzťah, ktorý vznikol medzi spoločnosťou POHOTOVOŠŤ, s.r.o. a žalovanou za vzťah spotrebiteľský, a teda na tento vzťah aplikoval ustanovenia spotrebiteľského práva. Povaha uvedeného právneho vzťahu sa nezmenila ani postúpením (indosovaním) zmenky. Súd potom v danom prípade mal za to, že zmenka slúži ako zabezpečovací právny prostriedok zo spotrebiteľského vzťahu.

Napriek tomu, že žalovaná v konaní vyslovene nenamietala, že zmenka je neplatná, súd skúmal jej platnosť, pretože mal za to, že Princíp „vigilantibus iura sripta sunt“ (právo patrí bdelym) v spotrebiteľských veciach v konkrétnych súvislostiach ustupuje dôležitejšiemu princípu, ktorým je ochrana práv spotrebiteľa. Uvedené opakovane skonštatoval Najvyšší súd SR (uznesenie Najvyššieho súdu SR zo 16. januára 2013, sp. zn. 6 M Cdo 9/2012, uznesenie Najvyššieho súdu SR z 21. marca 2012, sp. zn. 6 Cdo 1/2012, uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Cdo 61/2012). Aj v prípade tohto princípu totiž platí, že v konkrétnych súvislostiach ustupuje na strane spotrebiteľa dôležitejšiemu princípu, ktorým je princíp ochrany spotrebiteľa. Vychádzajúc z povahy spotrebiteľských právnych vzťahov realite praktického života, a teda aj zdravému rozumu, odporuje požiadavka na podrobnej (až detailnej) znalosti právnych predpisov. Na túto vec sa vzťahuje viacero právnych predpisov (Občiansky zákonník, zákon o ochrane spotrebiteľa, zákon o spotrebiteľských úveroch, zákon o zmenkách), pričom je nepochybné, že vzhľadom na rozsiahlosť a dynamickosť právnej úpravy, spotrebiteľ nemôže dokonale poznať každý z vyššie uvedených zákonov. Neinformovanosť spotrebiteľa resp. jeho nedostatočná informovanosť v tejto oblasti mu nemôže byť na ujmu. Účelom spotrebiteľského práva je poskytnúť spotrebiteľovi ochranu v prípadoch, keď môže dodávateľ zneužiť neinformovanosť spotrebiteľa tým, že do zmluvy zakomponuje zmluvné podmienky, ktoré sú v neprospech spotrebiteľa. Úlohou súdu je v takýchto prípadoch ex offo skúmať prijateľnosť zmluvných podmienok a v prípade, že sú zmluvné podmienky neprijateľné, zabezpečiť rýchlu a účinnú ochranu spotrebiteľa.

V rozsudku Európskeho súdneho dvora sp. zn. C - 419/2011 zo 14. 03. 2013 (Č. W. U..W.. V. F. E.) samotný Európsky súdny dvor v konaní pri uplatnení práva zo zmenky z úradnej moci skúmal postavenie odporcu ako spotrebiteľa. Podľa záverov tohto rozhodnutia napriek tomu, že v danom prípade sa jedná o vzťah uplatnený na základe zmenky ako abstraktného cenného papiera, je povinnosťou súdu skúmať postavenie odporcu ako spotrebiteľa.

K obdobnému záveru o prelomení zásady zmenky ako abstraktného cenného papiera vo vzťahu ku spotrebiteľovi došlo aj rozhodnutím Nemeckého najvyššieho súdu (BGH), 25. 2. 1965 - II. Zeitschrift für das gesamte Handelsrecht und Wirtschaftsrecht 191/62 Hamm, publikovaný v časopise Neue juristische Wochenschrift, 1965 str. 1125. Ak teda vo vyššie uvedenej veci ESD C- 419/11 skúmal súdny dvor EÚ, či ručiteľ zo zmenky môže byť spotrebiteľom, o to viac je odôvodnený záver o skúmaní postavenia spotrebiteľa pokiaľ ide o samotného dlžníka a v tej súvislosti posudzovať otázku prijateľnosti podmienok spotrebiteľských zmlúv.

Taktiež je potrebné uviesť, že podľa rozhodnutia Súdneho dvora EÚ z 16. 11. 2010 práve vo veci POHOTOVOSTĚ, s.r.o. C-76/10, bolo rozhodnuté Súdnym dvorom EÚ, že vnútroštátny súd má v každom štádiu konania vrátane výkonu rozhodnutia povinnosť aj bez návrhu posúdiť nekalé povahy sankcií (a nielen sankcií, ale akýchkoľvek zmluvných dojednaní) obsiahnutých v zmluve o úvere, ak má súd k tomuto účelu k dispozícii nevyhnutné informácie o právnom a skutkovom stave.

Úverovú zmluvu, na zabezpečenie ktorej bola vystavená predmetná zmenka, je potrebné posúdiť podľa zákona číslo 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy (v danom prípade od 02. 04. 2010 do 10. 06. 2013).

Podľa § 9 ods. 1 citovaného zákona zmluva o spotrebiteľskom úvere musí mať písomnú formu. Každá zmluvná strana dostane najmenej jedno jej vyhotovenie v listinnej podobe alebo na inom trvanlivom médiu, ktoré je dostupné spotrebiteľovi.

Obligatórne náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere sú vymenované v § 9 ods. 2 citovaného zákona a medzi nimi pod písmenom f) je uvedená doba trvania zmluvy o spotrebiteľskom úvere a termín konečnej splatnosti spotrebiteľského úveru; pod písmenom j) ročná percentuálna miera nákladov; pod písmenom k) výška, počet a termíny splátok istiny, úrokov a iných poplatkov a pod písmenom y) priemerná hodnota ročnej percentuálnej miery nákladov na príslušný spotrebiteľský úver platná ku dňu podpisu zmluvy zverejnená podľa § 21 ods. 2 za príslušný kalendárny štvrtrok.

Podľa § 11 ods. 1 písm. a) citovaného zákona poskytnutý spotrebiteľský úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov, ak zmluva o spotrebiteľskom úvere neobsahuje náležitosti podľa § 9 ods. 2 písm. a) až k), r) a y).

Súd zastáva názor, že spotrebiteľovi sa musí poskytnúť ochrana pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami aj v prípade, ak sa uplatňuje právo zo zmenky. Stále je totiž potrebné aplikovať článok 6 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS a chrániť spotrebiteľa pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami. Vychádzajúc z tohto princípu preto pri kolízii zmenkového práva so spotrebiteľskými právami odporcu musí mať prednosť ochrana práv spotrebiteľa. V tomto prípade dohodu o vyplňovacom práve zmenky súd vyhodnotil ako neprijateľnú zmluvnú podmienku s poukazom na § 53 ods. 1 OZ.

Predmetná zmluva o spotrebiteľskom úvere totiž nemá obligatórne náležitosti, ktoré sú uvedené v § 9 ods. 2 písm. f), j), k), y) zákona číslo 129/2010 Z. z., čo spôsobuje, že úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov a teda spotrebiteľ má vrátiť len sumu poskytnutého úveru. Zmenka však túto skutočnosť nezohľadňuje a dokonca umožňuje aj vymáhať zmenkový úrok 0,25 % denne, čo je ročne 91,25 %. Nepochybne takýto zmenkový úrok je v rozpore so zásadou dobrých mravov, čo spôsobuje jeho neplatnosť (§ 39 OZ v nadväznosti na § 3 ods. 1 OZ). Dohoda o vyplňovacom práve zmenky bola uvedená vo VÚP, teda formulári, ktorý spracoval právny predchodca žalobcu a žalovaná nemala možnosť ich ovplyvniť. Nepochybne táto podmienka nebola individuálne dojednaná a nepochybne spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach účastníkov v neprospech spotrebiteľa práve v rozpore so zákonom (či už pre spomínanú neplatnosť dohody o zmenkovom úroku alebo pre dôsledok chýbajúci v obligatórnych náležitostiach zmluvy). Uvedená zmluvná podmienka je teda neplatná s poukazom na § 53 ods. 5 OZ. Ak je neplatná dohoda o vyplňovacom práve blankozmenky, neplatná je aj samotná zmenka. Tento záver možno prijať aj vzhľadom na právny záver vyslovený v rozsudku Najvyššieho súdu SR číslo 4Obo 161/2007 zo dňa 06. 05. 2008. Najvyšší súd v danom prípade mal za to, že z neplatnej úverovej zmluvy nemohlo navrhovateľovi vzniknúť právo na vyplnenie blankozmenky a neplatnosť úverovej zmluvy vyvodil z nerovnosti podmienok účastníkov zmluvy v dôsledku neprimerane vysokého poplatku za spracovanie a vedenie úveru, v dôsledku čoho považoval zmluvu za porušujúcu sa dobrým mravom a zásadám poctivého obchodného styku.

V tejto súvislosti považuje súd za potrebné poukázať aj na list Európskej komisie z 25. 04.2013 pod číslom 2012/4165 adresovaný Slovenskej republike s upozornením na nedodržiavanie spotrebiteľského práva EÚ a výslovne v liste sa spomína v tejto súvislosti obchodná spoločnosť POHOTOVOŠŤ. Poukazuje sa na jej praktiky, ktorými sa vymáhajú nezákonného pohľadávky založené na nekalých podmienkach a konkrétne sú spomenuté aj blankozmenky.

Vyššie vyslovenému právnenému názoru tohto súdu nasvedčuje aj zákonná úprava spotrebiteľských úverov, keďže zákon 258/2001 Z. z. s účinnosťou od 01. 01. 2008 výrazne obmedzuje možnosť zabezpečenia spotrebiteľského úveru zmenkou v § 4 ods. 6 a neskôr aj zákonom číslo 129/2010 Z. z., v § 17 ods. 3 dokonca zakazuje splnenie a zabezpečenie úveru zmenkou. Aj táto právna úprava svedčí o tom, že nie je možné odčleňovať zmenku od noriem spotrebiteľského práva. Ak je zmenka vydaná v rozpore so zákonom, v danom prípade so zákonom o spotrebiteľskom úvere, potom je neplatná v zmysle § 39 OZ, keďže aj pre zmenku platia všeobecné ustanovenia OZ o platnosti právnych úkonov. Súd, na ktorých rozhodnutia navrhovateľ poukazoval v priebehu tohto konania, sa posúdením nezaoberali, aj keď súd má skúmať absolútnu neplatnosť právneho úkonu ex offa. Na podporu tohto názoru možno použiť pripomienky Európskej komisie zo dňa 12.02.2014, členom Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-558/2013 týkajúcej sa obdobného konania v súvislosti s prejudiciálnou otázkou súdu. Európska komisia v týchto pripomienkach v bode 17 uviedla: „Smernica 87/102/EHS, ktorá sa uplatňuje v prejednávanej veci, nezakazuje používanie zmienek v spotrebiteľských zmluvách, ale zo znenia jej článku 9 jednoznačne vyplýva, že členské štáty môžu povoliť ich používanie v spotrebiteľských zmluvách iba vtedy, ak zároveň zabezpečia vhodnú ochranu spotrebiteľa v takýchto situáciách.“ Podľa názoru komisie je potrebné pojem „vhodnej ochrany spotrebiteľa“ v zmysle smernice 87/102/EHS vykladať so zreteľom na článok 14 uvedenej smernice, ktorá zakazuje znížiť štandard ochrany spotrebiteľa. Vhodnou ochranou spotrebiteľa v zmysle článku 9 uvedenej smernice je preto potrebné chápať celkový právny rámec ochrany spotrebiteľa ako vyplýva z predpisov práva Únie a judikatúry Súdneho dvora a zahŕňa preto aj povinnosť vnútroštátnych súdov ex offa skúmať nekalosť zmluvných podmienok.

Bod 19 spomínaných pripomienok obsahuje toto konštatovanie:

„Rešpektovanie abstraktného charakteru zmenky v zmysle, ako to uvádza vnútroštátny súd vo svojom uznesení, by bolo podľa Komisie neprijateľné vo svetle judikatúry Súdneho dvora. Súdny dvor už totiž vyslovil všeobecnú zásadu, v zmysle ktorej špecifiká súdneho konania, ktoré prebieha v rámci vnútroštátneho práva medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, nemôžu predstavovať skutočnosť spôsobilú ovplyvniť právnu ochranu, ktorá podľa ustanovení smernice 93/13/EHS spotrebiteľovi musí byť poskytnutá, čo potvrdzuje aj článok 14 smernice 87/102/EHS. V závere preto Európska komisia navrhuje, aby Súdny dvor poskytol na predloženú prejudiciálnu otázku túto odpoveď: „Článok 6 smernice Rady 93/13/EHS z 05. 04. 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách a články 4, 9 a 14 smernice Rady číslo 87/102/EHS z 22. 12. 1986 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov, ktoré sa týkajú spotrebiteľského úveru, sa majú vykladať v tom zmysle, že im odporuje právna úprava členského štátu akou je právna úprava dotknutá vo veci samej, ktorá vnútroštátnemu súdu rozhodujúcemu o právach z indosovanej zmenky neumožňuje v zásade v žiadnej fáze konania ex offa preskúmať zmluvu a kauzu právneho vzťahu a prípadnú nekalú povahu zmluvnej podmienky a tiež prípadne porušenie zákona upravujúceho dôsledky neuvedenia ročnej percentuálnej miery nákladov v zmluve o spotrebiteľskom úvere, z ktorej zmenka vznikla.“

V danom prípade zmenka a úverová zmluva vznikla po 02.04.2010, teda za účinnosti zákona číslo 129/2010 Z. z. Podľa § 17 ods. 3 citovaného zákona v súvislosti s poskytovaním spotrebiteľského úveru nemožno splniť dlh alebo zabezpečiť jeho splnenie zmenkou alebo šekom.

S poukazom na citované zákonné ustanovenie došlo k vystaveniu zmenky v rozpore s týmto citovaným zákonným ustanovením, a preto s poukazom na § 39 OZ je potrebné vyhodnotiť zmenku ako absolútne neplatnú pre rozpore so zákonom.

V závere súd považuje za potrebné podotknúť, že dohodu o vyplňovacom práve zmenky a tým aj samotnú zmenku je možné považovať za neplatnú aj v dôsledku obchádzania zákona (§ 39 OZ). O obchádzanie zákona ide, ak právny úkon síce neodporuje výslovnému zneniu zákona, avšak svojimi dôsledkami sleduje ten cieľ, aby zákon dodržaný nebol. V danom prípade vystavením zmenky mal

právny predchodca žalobcu snahu vyhnúť sa posudzovaniu platnosti úverovej zmluvy a aplikácii zákona o spotrebiteľských úveroch, v dôsledku čoho je, že žalovaná by veriteľovi mala vrátiť len sumu poskytnutého úveru pre nedodržanie obligatorných náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Takýto postup žalobcu však nemôže požívať právnu ochranu, ako to vyplýva z ustanovenia § 3 ods. 1 OZ, a keďže žalobca si uplatnil právo výslovne zo zmenky a túto súd považoval za neplatnú, z toho dôvodu jeho žalobu zamietol.

O trovách konania súd rozhodol podľa ustanovenia § 142 ods. 1 OSP. Žalovanej ako procesne úspešnej strane vznikol nárok na náhradu trov konania, avšak tá si trovy konania neuplatnila, preto jej súd náhradu trov konania nepriznal.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu je prípustné odvolanie v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia prostredníctvom tunajšieho súdu na Krajský súd v Prešove.

V odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach (§ 42 ods. 3) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, v čom sa toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny a čoho sa odvolateľ domáha.

Odvolanie proti rozsudku alebo uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej, možno odôvodniť len tým, že:

- a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1,
- b) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- c) súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- d) súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- e) doteraz zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú tu ďalšie skutočnosti alebo iné dôkazy, ktoré doteraz neboli uplatnené (§ 205a),
- f) rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda a dôvody odvolania môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na odvolanie.

Ak nebude povinnosť uložená týmto rozhodnutím splnená v stanovenej lehote, možno sa jej splnenia domáhať návrhom na vykonanie exekúcie podľa osobitného predpisu.